ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Савченка Костянтина Юрійовича

«Вдосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті на етапі спеціалізованої базової підготовки (в класі яхт LASER)»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

(галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку вітрильного спорту, які характеризуються підвищенням рівня конкуренції, ускладненням умов змагальної діяльності та зростанням вимог до спеціальної фізичної підготовленості спортсменів. Особливо це стосується олімпійського класу яхт LASER, де результативність значною мірою визначається індивідуальною фізичною готовністю та здатністю ефективно діяти в умовах варіативного вітро-хвильового середовища.

Специфіка діяльності яхтсменів пов’язана з тривалим виконанням навантажень у квазіізометричному режимі, значною часткою статичних і динамічних зусиль, а також високими вимогами до координаційних і стабілізаційних здібностей. У зв’язку з цим ефективність підготовки спортсменів потребує диференційованого підходу з урахуванням індивідуальних особливостей фізичної підготовленості.

Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що питання вдосконалення фізичної підготовки яхтсменів на етапі спеціалізованої базової підготовки розкриті недостатньо системно. Наявні дослідження мають переважно фрагментарний характер і не забезпечують комплексного підходу до контролю підготовленості яхтсменів у процесі побудови тренувальних програм.

Таким чином, актуальність дослідження визначається необхідністю наукового обґрунтування ефективних підходів до вдосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті (клас яхт LASER) на етапі спеціалізованої базової підготовки з урахуванням специфіки змагальної діяльності та індивідуальних особливостей спортсменів.

Дослідження по темі дисертації Савченко Костянтина Юрійовича проводилися відповідно до Планів науково-дослідної роботи НУФВСУ:

- на 2021-2025 рр., за темою 2.4 «Сучасні технології управління тренувальними та змагальними навантаженнями у процесі підготовки кваліфікованих спортсменів у водних видах спорту» (№ державної реєстрації 0121U108251).

Наукові результати дисертації висвітлено в 7 наукових публікаціях: 4 статі у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 3 публікації апробаційного характеру.

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація оформлена згідно вимог МОН України і складається з анотацій, вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 204 джерела (з яких 175 іноземною мовою) та 5 додатків. Загальний обсяг роботи становить 227 сторінок. Результати дослідження проілюстровано 21 рисунком та 38 таблицями.

У вступі обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, описано новизну одержаних результатів, представлено практичну значущість та інші структурні компоненти відповідно вимогам.

У розділі 1 «Фізична підготовка яхтсменів в класі яхт LASER на етапі спеціалізованої базової підготовки як наукова проблема» проведено теоретичний аналіз науково-методичної літератури, здійснено узагальнення та систематизацію даних щодо проблеми дослідження. Зокрема, розглянуто такі аспекти: загальну характеристику змагальної діяльності та підготовки яхтсменів у вітрильному спорті; характеристику фізичної підготовленості яхтсменів у класі яхт LASER та особливості застосування різних тренувальних засобів у процесі підготовки яхтсменів у класі яхт LASER.

Отже, аналіз наукової літератури показав, що вітрильний спорт, зокрема у класі яхт LASER, характеризується високими вимогами до рівня спеціальної фізичної підготовленості спортсменів, зумовленими специфікою змагальної діяльності, зокрема необхідністю виконання тривалих навантажень у квазіізометричному режимі та дією варіативних зовнішніх чинників.

Водночас встановлено, що наявні наукові підходи до підготовки яхтсменів не забезпечують достатньої системності у вирішенні питань удосконалення фізичної підготовки на етапі спеціалізованої базової підготовки, зокрема щодо індивідуалізації тренувального процесу та використання сучасних методів контролю.

Це обумовлює необхідність подальшого наукового обґрунтування ефективних підходів до вдосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті.

У розділі 2 «Методи та організація дослідження» автором відповідно до мети та завдань дослідження обґрунтовано використання методів дослідження, описано організацію дослідження і контингент випробуваних.

Дослідження проведено в три етапи з 2022 по 2025 роки з послідовним вирішенням поставлених завдань.

У дослідженні взяли участь 20 яхтсменів-членів національної збірної команди України з вітрильного спорту в класі яхт LASER.

В роботі автором використано комплекс методів, які забезпечують всебічне розкриття поставлених завдань та взаємодоповнюють один одного, а саме: загальнонаукові та теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез і узагальнення даних спеціальної науково-методичної літератури та джерел мережі Інтернет); емпіричні методи дослідження (педагогічні спостереження, педагогічний експеримент у природних умовах підготовки яхтсменів); методи педагогічного тестування фізичної підготовленості; інструментальні методи дослідження (динамометрія, електроміографія, стабілометрія); а також методи математичної статистики для обробки та інтерпретації отриманих результатів.

У розділі 3 «Теоретичні передумови вдосконалення фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів у вітрильному спорті» представлено матеріал, що стосується аналізу факторів, які визначають ефективність змагальної діяльності яхтсменів, обґрунтування напрямів удосконалення контролю їх фізичної підготовленості, а також визначення передумов удосконалення засобів і підходів, що застосовуються у тренувальному процесі спортсменів у вітрильному спорті.

Змагальна діяльність у вітрильному спорті (клас LASER) характеризується багатокомпонентністю та визначається поєднанням техніко-тактичної майстерності, фізичної підготовленості та впливом зовнішніх чинників, при цьому ключову роль відіграє спеціальна працездатність спортсмена. Встановлено провідне значення відкренювання як специфічного квазіізометричного навантаження, що зумовлює необхідність розвитку силової витривалості та стабілізаційних можливостей.

Обґрунтовано доцільність диференційованого підходу до аналізу факторів результативності, удосконалення системи контролю фізичної підготовленості та переходу від фрагментарного до програмно-цільового використання засобів тренування, що формує теоретичну основу для підвищення ефективності підготовки яхтсменів.

У розділі 4 «Характеристика особливостей фізичної підготовленості кваліфікованих спортсменів у вітрильному спорті як передумова розробки програм тренувальних занять» представлено результати дослідження рівня фізичної підготовленості спортсменів, які спеціалізуються у вітрильному спорті (клас яхт LASER) на етапі спеціалізованої базової підготовки. Охарактеризовано результати динамометричного дослідження сили чотириголового м’яза стегна, показники поверхневої електроміографії м’язів стегна та стабілометричні характеристики яхтсменів. Отримані дані дозволили встановити взаємозв’язки між показниками спеціальної фізичної підготовленості та функціональними характеристиками спортсменів, що стало

підґрунтям для подальшого обґрунтування програми вдосконалення фізичної підготовки яхтсменів.

У розділі 5 «Обґрунтування і розробка напрямів удосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті на етапі спеціалізованої базової підготовки (клас яхт LASER)». Автором висвітлено передумови вдосконалення спеціалізованої спрямованості тренувального процесу кваліфікованих яхтсменів та представлено алгоритм удосконалення фізичної підготовки на основі експериментальної програми, розробленої з урахуванням специфіки змагальної діяльності спортсменів у класі яхт LASER і моделей тренувальних занять відповідно до умов їх реалізації. Результати педагогічного тестування, динамометричних, електроміографічних і стабілометричних досліджень підтвердили ефективність запропонованої програми, засвідчивши достовірне покращення показників спеціальної фізичної підготовленості, сили, м'язової активації та функції рівноваги у спортсменів основної групи.

У розділі 6 «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» узагальнено результати власних експериментальних досліджень, розкрито їх теоретичну та практичну значущість, висвітлено дискусійні положення, що дозволило розв'язати важливе наукове завдання – науково обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити підходи до вдосконалення фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів у вітрильному спорті (клас яхт LASER) на етапі спеціалізованої базової підготовки з урахуванням специфіки змагальної діяльності та показників комплексного контролю.

Серед здобутих результатів представленого дисертаційного дослідження, на нашу думку, найбільшу наукову, теоретичну та практичну цінність становлять положення, що визначають наукову новизну роботи, а саме:

- уперше науково обґрунтовано алгоритм удосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті (клас яхт LASER) на етапі спеціалізованої базової підготовки;
- уперше встановлено особливості фізичної підготовленості та розроблено індивідуальні й групові моделі фізичної підготовленості, динамометричних, стабілометричних показників і характеристик електроміографічної активності окремих м'язових груп кваліфікованих яхтсменів;
- уперше науково обґрунтовано зміст програми тренувальних занять із застосуванням диференційованих режимів навантаження з урахуванням особливостей фізичної підготовленості спортсменів у класі яхт LASER та експериментально підтверджено її ефективність;

- набули подальшого розвитку наукові дані щодо змісту контролю та способів оцінки фізичної підготовленості спортсменів у вітрильному спорті на етапі спеціалізованої базової підготовки;
- доповнено теоретичні положення щодо особливостей квазіізометричного характеру навантаження у вітрильному спорті, зокрема встановлено нелінійне зростання максимальної амплітуди електроміографічного сигналу голівок чотириголового м'яза стегна зі збільшенням кута відкренювання до 180°;
- доповнено наукові відомості щодо характеристик і факторів, які визначають результативність змагальної діяльності спортсменів у вітрильному спорті (клас яхт LASER).

Зауваження та запитання. Слід зазначити, що разом з вагомими здобутками та важливими результатами робота має певні недоліки дискусійного характеру:

1. У вступі роботи подано достатньо детальний опис методів та організації дослідження, який частково дублює матеріал другого розділу "Методи та організація дослідження". На нашу думку, було б доцільно, залишити у вступі лише узагальнену характеристику використаних методів.
2. Деякі таблиці та рисунки мають значний обсяг цифрового матеріалу, що дещо ускладнює їх сприйняття та потребує більш узагальненого представлення ключових результатів.
3. У роботі основну увагу зосереджено на аналізі змін показників спеціальної фізичної підготовленості та функціонального стану яхтсменів під впливом авторської програми, тоді як результати безпосередньої змагальної діяльності не розглянуто. У зв'язку з цим доцільно було б доповнити дослідження оцінкою впливу запропонованих підходів на ефективність проходження змагальних дистанцій та результативність виступів спортсменів у перегонах.
4. У висновках дисертаційної роботи окремі положення мають надмірно описовий характер, містять дублювання результатів основного тексту та перевантажені статистичними показниками, зокрема у висновки №5, 6, 7, що ускладнює їх сприйняття.
5. Враховуючи значну практичну спрямованість дослідження, зокрема розроблення та експериментальне обґрунтування програми фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті (клас яхт LASER) на етапі спеціалізованої базової підготовки, доцільним було б доповнити роботу узагальненими практичними рекомендаціями для тренерів щодо впровадження розробленої програми та використання засобів комплексного контролю у навчально-тренувальному процесі яхтсменів.

6. У тексті дисертації подекуди трапляються стилістично перевантажені речення та повторення окремих термінологічних конструкцій, зокрема при характеристиці результатів досліджень.

Висловлені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер та не зменшують загальної високої оцінки представленої дисертаційної роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Савченка Костянтина Юрійовича на тему «Вдосконалення фізичної підготовки спортсменів у вітрильному спорті на етапі спеціалізованої базової підготовки (в класі яхт LASER)», має достатнє теоретичне й практичне значення, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор Савченко Костянтин Юрійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Офіційний опонент:
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор, професор кафедри теорії
і методики спорту,
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського Вікторія БОГУСЛАВСЬКА